

Warszawa, dnia 18 stycznia 2015 r.

Minister
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

DAP-WZPiK-0158-5-30/2016

KH-2010

URZĄD MIEJSKI w Grodkowie Wpłynęło dnia: 29 -01- 2016 Zał. 1567/116 Podpis <i>[Signature]</i>

OK
[Signature]

Pan
Marek Antoniewicz
Burmistrz Grodkowa

Szanowny Panie Burmistrzu

W związku z wnioskiem z dnia 15 września 2015 r. w sprawie zaopiniowania projektów herbu, barw, flagi i pieczęci gminy Grodków, stosownie do postanowień art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. Nr 31, poz. 130 z późn. zm.) uprzejmie informuję, że przedłożone projekty opiniuję negatywnie.

Podstawę wyrażenia powyższej opinii stanowi uchwała Komisji Heraldycznej, która zawiera merytoryczną ocenę projektów w zakresie ich zgodności z zasadami heraldyki, weksylologii i miejscową tradycją historyczną.

W załączeniu przesyłam kopię w/w uchwały do stosownego wykorzystania.

2 pościawen

MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI
[Signature]
z up. Grzegorz ZIOMEK
Dyrektor
Departamentu Administracji Publicznej

Otrzymują:

1. Adresat
2. Wojewoda Opolski.

**Uchwała nr 97-2010/O/2015
Komisji Heraldycznej
z dnia 4 grudnia 2015 r.
w sprawie projektów herbu, barw, flagi i pieczęci gminy Grodków**

Działając na podstawie art. 2a ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. Nr 31, poz. 130 z późn. zm.) Komisja Heraldyczna postanawia:

§ 1

Wyrazić negatywną opinię w sprawie projektów herbu, barw, flagi i pieczęci gminy Grodków.

§ 2

Uzasadnienie opinii, o której mowa w §1 zawiera załącznik do uchwały.

§ 3

Przekazać uchwałę ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej do stosownego wykorzystania.

Przewodniczący Komisji Heraldycznej

Paweł DUDZIŃSKI

Załącznik do uchwały nr 97-2010/O/2015

Przedłożone projekty herbu, barw, flagi i pieczęci gminy Grodków, jako niespełniające warunków określonych w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. Nr 31, poz. 130 z późn. zm.) Komisja Heraldyczna opiniuje negatywnie.

Komisja Heraldyczna z uznaniem wita inicjatywę gminy Grodków, sygnowaną przez Marka Antoniewicza, burmistrza Grodkowa, której celem jest uporządkowanie systemu znaków gminnych Grodkowa w zgodzie z zapisami nowelizacji ustawy o odznakach i mundurach z 1978 r. Gmina Grodków posługuje się symbolami, które nie były dotąd opiniowane przez Komisję Heraldyczną. Według pisma przewodniego, przesłanego do Komisji, Grodków ma znaki *...od wielu lat...* i te właśnie znaki - herb, flaga, pieczęć, barwy, hejnał - przedstawione zostały do oceny. Z uzasadnienia merytorycznego wynika, że znaki gminne Grodkowa (oprócz hejnału z 2003 r.) ustanowione zostały w sierpniu 1990 r. Komisja Heraldyczna negatywnie opiniuje wzory znaków gminnych Grodkowa przysłane do oceny.

Na treść opinii wpłynęły:

- błędy "rysunkowe" popełnione podczas projektowania herbu gminnego w wersji przedstawionej Komisji,
- bardzo niestaranne przygotowanie wniosku w części zawierającej znaki.

Komisja nie kwestionuje zastosowanej metody pracy podczas tworzenia herbu gminy (rekonstrukcja godła herbowego na podstawie odcisków najstarszej pieczęci miejskiej Grodkowa) i uważa sposób postępowania gminy za właściwy. Uwagi szczegółowe, dotyczące poszczególnych znaków i błędów popełnionych podczas ich projektowania, wyłożone zostały w akapitach niżej.

Herb gminy Grodków.

Grodków od połowy XII w. był miastem. Jego władze samorządowe chyba od początku istnienia miały pieczęć, której odciski szczęśliwie zachowały się do czasów nam współczesnych. Z tego powodu, w zgodzie z metodologią samorządowej heraldyki żywej, godło herbu gminy Grodków powinno odwoływać się do wyobrażenia z pola najstarszej, zachowanej pieczęci. Komisja zwraca uwagę, że wzór znaku miejskiego Grodkowa ze średniowiecznej pieczęci - doskonały stylistycznie i wręcz gotowy do przeniesienia na tarczę współczesnego herbu - z każdą kolejną modyfikacją tracił swą pierwotną elegancję. Komisja uważa, że gmina Grodków powinna powrócić do godła, które - przy zachowaniu współczesnej stylizacji - najwierniej powtórzy wyobrażenie ze średniowiecznej pieczęci. Sztuka heraldyczna m.in. polega na harmonijnym łączeniu obrazu z przeszłości ze współczesną estetyką.

Literatura przedmiotu (np. M. Gumowski, Najstarsze pieczęcie miast polskich z 13 i 14 wieku, Toruń 1960, nr 136, 137) przywołuje dwie średniowieczne pieczęcie Grodkowa - większą (śr. 51 mm) i mniejszą (śr. 36 mm). Podobizna średniowiecznej pieczęci mniejszej

Grodkowa znana jest z przywołanego wyżej wydawnictwa z 1960 r. (M. Gumowski, Najstarsze pieczęcie miast polskich z 13 i 14 wieku, Toruń 1960, nr 137). Pieczęć większa jest tam tylko wzmiankowana (M. Gumowski, Najstarsze pieczęcie miast polskich z 13 i 14 wieku, Toruń 1960, nr rys. 136). Komisja przypomina, że wierność "odrysów" (tzw. wcierek), wykonanych przez Mariana Gumowskiego, budzi zastrzeżenia, a te z kolei nakazują, aby podczas rekonstrukcji godła miejskiego oprzeć się na oryginalnym materiale źródłowym (odciski zachowane w archiwum toruńskim i w archiwum wrocławskim), a nie na kopii pieczęci opublikowanej np. w 1960 r. Komisja zwraca uwagę na inne publikacje odrysów średniowiecznej pieczęci Grodkowa, np. na kopię stempla w pracy Hugo Saurmy (H. Saurma, Wappenbuch der schlesischen Städte und Städtel, Berlin 1870, s. 99, tabl. 4, nr rys. 40). Komisja podkreśla, że obie przywołane podobizny średniowiecznej, mniejszej pieczęci Grodkowa (H. Saurma, M. Gumowski) różnią się szczegółami konstrukcyjnymi herbowej budowli. Wydaje się, że odrys pieczęci z pracy niemieckiego heraldyka lepiej oddaje szczegóły oryginału.

W materiałach przesłanych do Komisji znajduje się fotografia dobrego odcisku średniowiecznej pieczęci Grodkowa. Jednak na jej podstawie (wydruk dostarczony Komisji) nie można jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób (czy też czym) wypełniony został otwór w dolnej części budowli. Na wydruku fotografii pieczęci dostrzec można zarys kolumny, ustawionej na środku otworu okiennego. W zakresie analizy wnętrza okiennego dolnej kondygnacji niezbędne wydaje się zbadanie oryginału lub wyodrębnienie tego szczegółu z posiadanej w Grodkowie (zapewne lepszej) kopii pieczęci. Sprawa jest istotna, bowiem przyjęcie (np. za źródłem) założenia, że w dolnej kondygnacji budowli herbowej znajduje się okno ozdobione gotyckim maswerkiem, pozostaje w sprzeczności z późną tradycją heraldyki Grodkowa, ukształtowaną (lub upublicznioną) w niektórych herbarzach miejskich (np. O. Hupp, Die Wappen und Siegel der deutschen Staedte, Flecken und Dorfer, Bd. I, Königreich Preussen, H. 2 Pommern, Posen und Schlesien, Frankfurt ma Main 1898, s. 95; M. Gumowski, Herbarz miast polskich, Warszawa 1960, s. 179; A. Plewako, J. Wanag, Herbarz miast polskich, Warszawa 1994, s. 59). Tym samym obecność maswerka trzeba dobrze umotywować. Niezależnie od dalszych ustaleń wydaje się, że zdobienia okna, przyjęte w ocenianym herbie (a także w jego "internetowych" wersjach), cechuje nadmiar szczegółów. Można sądzić, że analizowany tu element architektoniczny został dobrze odwzorowany (może dobrze uproszczony) w odrysie Hugo Saurmy. Komisja zwraca też uwagę na herb opublikowany w wydawnictwie Miasta polskie w Tysiącleciu (Miasta polskie w Tysiącleciu, t. 2, Ossolineum 1967, tabl. 72), gdzie zdobienie gotyckiego okna (maswerk) przedstawiono w sposób właściwy dla heraldyki. Wydaje się, że istnieje związek między wersją herbu Grodkowa przesłaną do Komisji z herbem z *Miast polskich...* . Wersja znana z publikacji jest lepsza od wzoru herbu przesłanego do zaopiniowania.

Na marginesie rozważań nt. godła Grodkowa, zawartych w popularnych herbarzach miejskich, warto zauważyć, że w każdym z nich inaczej wykreślone zostały kształty herbowej budowli. W przypadku pracy Otto Huppa ta odmienność wynika z metody rekonstrukcji herbów, preferowanej przez tego badacza. Otto Hupp promował wzory godeł "współczesnych", tj. najbliższych jego czasom. Wydaje się, że najbardziej Strona (2 poprawnie herb Grodkowa przedstawiony został w wydawnictwie Miasta polskie w Tysiącleciu. Komisja zwraca uwagę, że w przywołanym wydawnictwie rysownicy kładli godła na tarczach o kształtach, których Komisja obecnie nie akceptuje. Komisja Heraldyczna zbadła herby gminy Grodków "zawieszane" na stronach internetowych. Odnotowała występowanie

ciekawej wersji herbu zarówno na niemieckiej jak i polskiej Wikipedii. Również na oficjalnej stronie gminy znajduje się wersja herbu inna od przedstawionej do zaopiniowania. "Internetowe" wersje znaku (z uwagi na technikę i jakość rysunku, a także występowanie barw heraldycznych) są lepsze od herbu załączonego do wniosku.

Komisja zgłasza pewne uwagi w sprawie kształtu herbowej budowli, która stała się współczesnym godłem Grodkowa. Uwaga ta dotyczy także herbu z *Miast polskich...* i wzorów odnalezionych w Internecie. Komisja - po analizie fotografii i odrysów średniowiecznej pieczęci - uważa, że dolna kondygnacja budowli powinna otrzymać formę figury nieco szerszej u podstawy i nieco węższej u szczytu, a nie prostokąta. Wydaje się także, że wieże górnej kondygnacji w ocenianym herbie są zbyt szerokie w porównaniu ze wzorem. Szczególnie ilustruje to szerokość muru po obu stronach okien, a także miejsce "zakotwiczenia" górnych wież. Na średniowiecznej pieczęci ściany wież wypełniały połowę przestrzeni pomiędzy zębami blankowania, a w ocenianym herbie zajmują przynajmniej 2/3. Wieże górnej kondygnacji są (na fotografii z uzasadnienia) "pochylone" do środka pola. Ten szczegół można zlekceważyć lub uznać, że jest on konsekwencją zniekształcenia odcisku.

Czarno-biała wersja herbu Grodkowa, przesłana do oceny, zbudowana została z wykorzystaniem tarczy późnogotyckiej (hiszpańskiej). W ocenianej wersji znaku zaburzone zostały proporcje tarczy (stosunek wysokości do szerokości). Komisja uważa, że tarcza w ocenianym znaku jest zbyt wysoka w stosunku do swojej szerokości (w załączeniu: "instrukcja" rysowania tarczy późnogotyckiej). Tego błędu nie popełniono podczas rysowania "internetowej" wersji herbu Grodkowa.

Barwy gminy Grodków.

Elementem składowym każdego herbu są barwy tarczy i godła. W materiałach przesłanych do oceny znajduje się rysunek konturowy herbu. Tym samym Komisja pozbawiona została możliwości oceny kolorystyki znaku, poprawności zestawienia barw, czy też ich intensywności. Komisja prosi o przygotowanie barwnej wersji herbu z oznaczoną stałą wartością kolorów (np. w systemie CMYK). Można wstępnie przyjąć, że barwy herbu powtarzać będą kolorystykę barw, ustaloną dla flag gminnych. Barwy te nie budzą wątpliwości Komisji Heraldycznej, ale z zastrzeżeniem, że w "gotyckiej" wersji godła Grodkowa nie ma miejsca na barwę złotą (zółtą). W "internetowych" wersjach herbu zobaczyć można tarczę barwy srebrnej (białej) i czerwoną budowlę z czarnymi otworami okiennymi. W wersji "internetowej" herbu Grodkowa dziwi użycie srebra (barwy białej) do podkreślenia elementów związanych z oknami. W uzasadnieniu merytorycznym przesłanym z Grodkowa znajduje się podobizna herbu zapewne z 1900 r. o tarczy pokrytej poziomymi liniami szrafowania, co może sugerować, że tę tarczę zabarwiono błękitem. W opracowaniu Otto Huppa (O. Hupp, Die Wappen und Siegel der deutschen Staedte, Flecken und Dorfer, Bd. I, Königreich Preussen, H. 2 Pommern, Posen und Schlesien, Frankfurt am Main 1898, Strona (3 s. 95) herb Grotkowa otrzymał srebrną (białą) tarczę i czerwoną budowlę ze złotymi (zółtymi) wrotami. Za taką kolorystyką herbu opowiedział się Marian Gumowski w przywołanej pracy nt. herbów miast polskich z 1960 r. Z tych samych, głównych barw skomponowano herb Grodkowa w *Miastach polskich...*. Zatem w rozważaniach na temat barw pominąć można rozwiązania promujące błękit.

Flaga gminy Grodków.

Flagę lub flagi gminne zbudować można dopiero po ustaleniu wzoru herbu. Komisja zwraca uwagę, że w herbie zapewne pojawią się srebro (biały), czerwony i czarny. Jeśli wolą gminy jest stworzenie flagi wyprowadzonej z kolorystyki herbu, to warto przypomnieć, że barwa właściwa dla pola tarczy herbu powinna "zająć" miejsce na dole flagi (por. flaga biało-czerwona Polski). Komisja sugeruje, aby dla Grodkowa stworzyć jednak flagę, która wiernie powtórzy herb gminy (np. na płacie białym, czerwona budowla herbowa według wzoru ustalonego dla godła).

Pieczczę gminy Grodków.

Pieczczę gminna Grodków z herbem samorządowym jest konstrukcyjnie poprawna z tym zastrzeżeniem, że po ustanowieniu nowego wzoru herbu wymagać będzie korekty, tj. wymiany wyobrażenia (pole pieczęci wypełni herb wg nowego wzoru). Dostarczona podobizna pieczęci nie pozwala stwierdzić, jaką formę ma dywizor w legendzie. Zapewne jest nim sześciopromienna gwiazda. Jeśli rzeczywiście sześciopromienna gwiazda (najlepiej - konturowa) rozdziela napis, to takie rozwiązanie Komisja popiera.

Hejnał gminy Grodków.

Pismo, przy którym przesłano projekty symboli, zawierało także wniosek o opinię o hejnale Grodkowa. Jednakże, zgodnie z art. 3 ust. 2 przywołanej wyżej ustawy symbole jednostek samorządu terytorialnego stanowione winny być zgodne z zasadami heraldyki, weksylologii i miejscową tradycją historyczną. Komisja Heraldyczna opiniuje przysyłane projekty pod względem ich zgodności z wymienionymi kryteriami ustawowymi, a nie sposób oczekiwać by spełniał je symbol dźwiękowy – hejnał. Za taką interpretacją świadczy też fakt, że ustawodawca nie przewidział w pracach Komisji Heraldycznej udziału specjalisty z zakresu muzykologii, a tylko taki byłby w stanie ocenić, czy dana melodia spełnia wymogi melodii hejnałowej. Dlatego też należy przyjąć, że hejnał nie podlega opinii Komisji Heraldycznej.

Przewodniczący Komisji Heraldycznej

Paweł DUDZIŃSKI